Náučný turistický chodník Zlatými Moravcami



Kraj:	Nitriansky
Okres:	Zlaté Moravce
Geomorfologická jednotka:	Podunajská pahorkatina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Zlaté Moravce
Východisko:	Zlaté Moravce, aut. stanica (Nám. hrdinov)
Trasa:	Zlaté Moravce: aut. stanica – centrom mesta – kalvária s kaplnkou sv. Anny
Dĺžka, prevýšenie:	6 km, prevýšenie 20 m
Čas prechodu:	2,5 h
Počet zastávok:	13 + úvodný panel
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: kultúrno-historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Chodník je prepojený s červenou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2004, 2014 obnova

Aktuálny stav: Chodník je v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Turisticko-informačná kancelária Zlaté Moravce, Nám. A. Hlinku, 953 01 Zlaté Moravce

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie zamerané na lokálnu históriu.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Zlaté Moravce. Okresné mesto severovýchodne od Nitry v severnom výbežku Hronskej pahorkatiny a Žitavskej nive pri úpätí Pohronského Inovca. Je hospodárskym, priemyselným a kultúrnym centrom Horného Požitavia. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1113. V 13. storočí sa stali sídlom Tekovskej župy. Patrili rodine Forgáčovcov, ktorým patril hrad Gýmeš, neskôr Paluškovcom a v 18. storočí rodine Migazzi. Od roku 1564 sa Zlaté Moravce vyvíjali ako zemepanské mestečko. V roku 1530 turecké jednotky pod vedením smederevského bega Mehmeda Jahjapašaoglu Moravce vypálili. Turecké ohrozenie v území skončilo až v roku 1652 vďaka kapitánovi novozámockej pevnosti Adamovi Forgáčovi, ktorý v bojoch 26. – 29. 8. 1652 pri Nových Vozokanoch s vojskom a obyvateľmi viacerých obcí zvíťazil nad mnohonásobne prevažujúcimi Turkami, vedenými pašom Mustafom. V roku 1720 dostali Moravce jarmočné a trhové právo. Po roku 1735 striedavo boli či neboli Moravce sídlom župy (resp. stolice) či okresu. Mesto má tri železničné prepojenia: od roku 1894 do Šurian, 1912 do Kozároviec a 1938 do Lužianok – križujú sa tu dnes železničné trate Leopoldov – Kozárovce a Nové Zámky – Zlaté Moravce. Obyvateľstvo sa živilo poľnohospodárstvom, remeslami (tkáčske, obuvnícke, mlynárske, kožušnícke, krajčírske, neskôr i kováčske, kolárske a zámočnícke), ktoré prerástli do manufaktúr. Priemysel sa rozvíjal len pomaly. V 19. storočí boli pokusy o založenie podnikov (cukrovar, pivovar, výroba majoliky a kachieľ), ale až po druhej svetovej vojne vznikla továreň na chladničky (1949, v 60. rokoch 20. storočia premenovaná na Calex), Závody 29. augusta (1952), Kovoplast, Nová tehelňa (1960), Západoslovenské kameňolomy a štrkopiesky.

Kaštieľ Migazziovcov v Zlatých Moravciach. Barokovo-klasicistická jednoposchodová budova s dvoma krídlami v centre mesta, prestavaná v roku 1789 viedenským arcibiskupom a kardinálom Krištofom Bartolomejom Antonom Migazzim, od roku 1963 národná kultúrna pamiatka. V budove sa v súčasnosti nachádza Mestské múzeum v Zlatých Moravciach – pobočka Ponitrianskeho múzea – s prírodovedným a historicko-archeologickým oddelením. Sídli tu tiež Mestské kultúrne stredisko s divadelnou sálou, mestská knižnica a obradná sieň. Ku kaštieľu prilieha **Park Janka Kráľa** (ktorý v meste žil od roku 1862 až do svojej smrti v roku 1876). V parku pri kaštieli stojí i jeho pamätník od akad. sochára Jána Kulicha.

Farský kostol sv. Michala archanjela. Jedna z najhodnotnejších a najstarších pamiatok Zlatých Moraviec, stojí v centre mesta neďaleko kaštieľa. Bol postavený v roku 1785 v barokovo-klasicistickom slohu na mieste starého gotického kostola z prvej polovice 15. storočia. Od roku 1963 je národnou kultúrnou pamiatkou.

Chránený strom platan javorolistý. Obrovský (asi 30 m vysoký) exemplár stromu – s vekom viac ako 150 rokov – dominanta nám. A. Hlinku v Zlatých Moravciach pri hlavnej pošte.

Mauzóleum rodiny Migazzi. Hrobka s pozostatkami šľachticov Viliama a Antónie Migazziovcov v unikátnom pietnom parku na juhovýchodnom okraji Zlatých Moraviec. Postavili ho v roku 1887 v

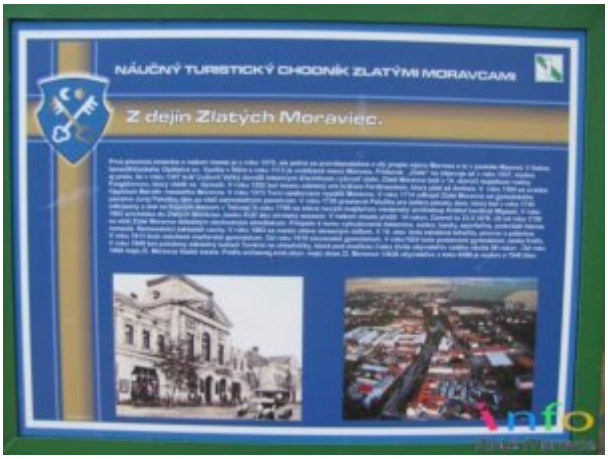
novorománskom slohu v rámci na Slovensku ojedinelej sadovníckej kompozície špecifickej zelene cintorínov a urnových hájov (kultúrna pamiatka od roku 1996).

Podunajská pahorkatina. Rozsiahly geomorfologický celok v juhozápadnej časti Slovenska medzi Pezinkom a Trstínom na západe, Šahami a Štúrovom na východe, Sencom, Sereďou, Novými Zámkami a Dunajom na juhu s jazykovitými výbežkami k severu pozdĺž riek k Novému Mestu nad Váhom, Bánovciam nad Bebravou, Zlatým Moravciam, Pukancu a Sebechlebom, tvoriaci severnú a severovýchodnú časť Podunajskej nížiny. Na juhu susedí s Podunajskou rovinou, na západe ju ohraničujú Malé Karpaty a Považské podolie, zo severu do nej prenikajú ďalšie jadrové (Považský Inovec, Strážovské vrchy, Tribeč, Hornonitrianska kotlina) a na východe vulkanické geomorfologické jednotky (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina a Burda). Podunajská pahorkatina sa rozprestiera v oblasti dolných tokov Váhu, Nitry, Žitavy, Hrona a Ipľa (tvoriaceho s Dunajom na juhovýchode slovensko-maďarskú štátnu hranicu) v nadmorských výškach od 103 m (povyše ústia Ipľa do Dunaja) do zhruba 400 m (severovýchodne od Pukanca v cípe zabiehajúcom pozdĺž Sikenice hlboko do Štiavnických vrchov). Povrch pahorkatiny je hladko modelovaný, striedavo rovinný – na nivách a terasách vodných tokov (hliny, piesky, štrkopiesky) či spraševých tabuliach (spraše, sprašové hliny) – a mierne zvlnený až zvlnený – na širokých a plochých chrbtoch so svahmi plytkých i hlbokých dolín a úvalín na erózno-denudačne rozčlenených zvyškoch neogénnych morských a jazerných akumulácií (íly, piesky a štrky), proluviálnych kužeľoch pod úpätiami susediacich pohorí (ostrohranný skelet, zvetralé valúny), ostrovoch naviatych pieskov či vulkanických tufov alebo na miestach postihnutých nerovnomernými tektonickými pohybmi, ktoré sa prezentujú mozaikou lokálnych (zamočiarených) znížení a (zalesnených) vyvýšenín a náhlymi (pravouhlými) zálomami riečnej siete. V dôsledku tejto pestrosti reliéfu so striedajúcimi sa nápadnými, prevažne severo-južným smerom pretiahnutými paralelnými vyvýšeninami a zníženinami sa člení pahorkatina na 11 geomorfologických podcelkov – dielčích pahorkatín (Trnavská, Nitrianska, Žitavská, Hronská a Ipeľská) a nív (Dolnovážska, Nitrianska, Žitavská, Hronská, Čenkovská a Ipeľská). Neogénne sedimenty, prekryté sprašami a sprašovými hlinami tvoria materskú horninu černozemí a hnedozemí, patriacim k najúrodnejším pôdam Slovenska. Okrem na nich pestovaných obilnín a olejnín tu má výborné prírodné podmienky a dlhú tradíciu aj vinohradníctvo. Lesy sa prakticky nezachovali, s výnimkou miniatúrnych lokálnych zvyškov historických dúbrav či dubohrabín či ostrovov na menej úrodnom podloží (štrky, vulkanity). Na tektonické poruchy viazané prirodzené teplé a studené minerálne pramene (Dudince, Santovka, Levice, Piešťany) doplňajú umelé geotermálne pramene (vrty) (Štúrovo, Podhájska, Poľný Kesov).

Názvy informačných panelov

1. Náučný turistický chodník Zlatými Moravcami
2. Z dejín Zlatých Moraviec
3. Básnik Janko Kráľ v Zlatých Moravciach
4. Platan javorolistý – chránený strom
5. Súsošie Golgoty a archeologická lokalita kostol sv. Petra
6. Kaštieľ Migazziovcov
7. Mauzóleum rodiny Migazziovcov
8. Cintorín
9. R. k. farský kostol sv. Michala archanjela
10. Župný dom
11. Turistické atrakcie horného Požitavia
12. Prírodné pomery
13. Židovský cintorín neologický
14. Kalvária sv. Anny




NÁUČNÝ TURISTICKÝ CHODNÍK ZLATÝMI MORAVCAMI
Z dejín Zlatých Moraviec






euronics
Familly elektro














MAPY.CZ